

F. t. l. om folkebiblioteker.

lig grad blev belastet ved udlån til beboere fra tilstedende biblioteksløse kommuner.

Den sidstnævnte motivering er bortfaldet da der ikke mere er biblioteksløse kommuner. Der har endvidere ikke vist sig problemer i praksis, hvilket også fremgår af at ingen kommuner efter 1964-lovens ikrafttræden har ønsket at benytte sig af dispensationsmuligheden. Når hertil kommer at det vil være forbundet med store praktiske vanskeligheder at administrere en begrænset fri låneret i det lokale bibliotek, har man ikke optaget en dispensationshjemmel i lovforslaget. (Om en midlertidig begrænsning m. h. t. audiovisuelt materiale, se bemærkninger til stk. 3).

Det kan imidlertid ikke helt udelukkes at der kan opstå problemer, navnlig i 2 tilfælde: hvor en større kommunes bibliotek belastes uforholdsmæssigt af benyttere fra mindre nabokommuner, og i udprægede landliggerkommuner, hvis indbyggertal er væsentlig større i sommerperioden.

I det førstnævnte tilfælde vil etablering af et biblioteksmæssigt samarbejde løse problemet. Dette gælder også i sidstnævnte tilfælde, dog således at hvis der er et alt for udtalt misforhold mellem det faste indbyggertal og antallet af sommergæster bør det være muligt for vedkommende kommune at opnå et tilskud til dækning af en rimelig del af merudgiften fra den i § 17 stk. 1, nr. 2 foreslåede rådgivningsudsum.

Det bemærkes endelig at der ved udtrykket „enhver der har bopæl her i landet“ forstås enhver der er tilmeldt et folkeregister her i landet. Iflg. praksis under nugældende lov har dog også udlændinge på midlertidigt ophold her i landet været omfattet af bestemmelsen om fri låneret, men således at der i disse tilfælde kunne stilles krav om et depositum. Det må anbefales at videreføre denne praksis der ikke har skabt problemer.

Til stk. 3.

Da de audiovisuelle samlinger som ovenfor nævnt endnu er meget uensartede og utilstrækkelige foreslås det, at bestemmelserne om den frie låneret ikke skal have gyldighed for audiovisuelt materiale. Det er forudsat at denne undtagelsesbestemmelse kun skal have gyldighed i en overgangsperiode og at den ophæves når en rimelig udbygning af de audiovisuelle samlinger er nået i hele landet.

Til § 3.

§ 3 indeholder bestemmelser om decentralisering af biblioteksbetjeningen. Bestemmelserne er i princippet af samme indhold som i den gældende lovs § 2, stk. 2, jfr. bekendtgørelse nr. 169 af 13. maj 1965

om folkebiblioteker § 6, men formuleringen er ændret.

Til stk. 1.

Bestemmelser om oprettelse af filialer indførtes for første gang i biblioteksloven ved revisionen i 1964. Baggrunden herfor var navnlig det synspunkt, at den ligestilling på landsplan, som lovgivningen tilstræber at give befolkningen med hensyn til adgang til biblioteksbenyttelse og betjeningens standard, kun kan nås, når en tilsvarende ligestilling søges opnået i den enkelte kommune (det enkelte virkeområde). Endvidere forudså man at større administrative biblioteksenheder ville blive følgen af de forventede kommunesammenlægninger og at behovet for decentralisering inden for den enkelte kommune derved ville blive forøget.

Efter gennemførelsen af den nye kommunestruktur har disse synspunkter fået øget gyldighed idet de nye kommuner så godt som alle er af betydeligt større geografisk omfang end de tidligere, de fleste præget af store spredt bebyggede områder med betydelig afstand til det bebyggelsesmæssige centrum, hvor hovedbiblioteket som regel er beliggende. Behovet for decentralisering er i den nuværende situation således mere udtalt end nogensinde.

Når § 3 er formuleret generelt uden mere detaljerede bestemmelser om opbygningen af et filialsystem, skyldes det især, at den rette biblioteksstruktur i en kommune er så afhængig af en række lokalt bestemte og indbyrdes afhængige faktorer, at den må planlægges individuelt for hver kommune.

Afstanden til biblioteket spiller således en afgørende rolle for benyttelsen, men afstandens betydning er meget varierende, idet den afhænger af en række faktorer, ikke blot områdets geografi, men dets trafik og andre kommunikationsforhold, benytternes alder og færdighed, vedkommende biblioteksafdelings størrelse og tilbud og dermed dens tiltrækningskraft, dens placering osv.

Med de fornødne forbehold kan det siges, at afstande på op til 1 — 1,5 km ikke synes at påvirke benyttelsen i væsentlig grad, men at afstande herudover formindsker benyttelsen så det må føre til overvejelser om decentralisering. For børn og ældre kan dog allerede de nævnte afstande være afgørende og personer, der er bevægelseshæmmede eller på anden måde handicappede, kan helt være afskåret fra at komme til biblioteket.

Generelt må der siges at være et decentraliseringsbehov i så godt som alle kommuner.

Principielt bør decentraliseringen omfatte alle bibliotekets tilbud, så alle får ligelig adgang til dem. I praksis kan dette dog ikke gennemføres. Hvor der er et ret betydeligt befolkningsunderlag, der sikrer